

Vida Lleidatana

S V M A R I

L'Ateneu Lleidatà (Editorial). — Pàgines antològiques: Lluís Nicolau d'Olwer. — Balada a la nit clara, per Manuel Valldeperes. — Demografia de Lleida, per Josep de C. Serra-Ràfols. — L'art d'avui, per Rafael Benet. — Les rondes, per Josep Font i Solsona. — N'hi ha de frescos!..., per Antoni Virgili. — Les enquestes a la joventut: Qüestionari. — Noticiari.

JOSEP R. CULLERÉ

AVINGUDA DE BLONDEL, 44

UNICA CASA A LLEIDA ESPECIALITZADA EN LA SOLA
VENDA DE CAMISES, CALÇOTETS I PIJAMES

Vida Lleidatana

Amb aquest número, LXI de la col·lecció, queda completat el volum III de

Vida Lleidatana

el qual comprén del 41 al 61, inclusivament. Qui tingui interès en relligar la col·lecció, pot trametre els exemplars a Blondel, 29, (impremta) on se'ls lliurarà un rebut justificatiu de l'entrega

El preu de tapes i relligat és de 4 pessetes

LA MILLOR CASA
DE MOBLES

ARMENGOL

(NOM COMERCIAL REGISTRAT)

Aquesta important Casa anuncia tenir completada una gran exposició de jocs complets, en particular en DORMITORIS, MENJADORS i CADIRES, de models última novetat i construïts en els tallers que la casa té instal·lats al Camí de Carbons d'aquesta ciutat, lo qual constitueix una garantia en la construcció.

Els preus i qualitat són en competència, paix, organització i precisió en la fabricació dels mobles ho permet.

RAMBLA FERRAN, 16

LLEIDA

TELEFON, 104

Vida Lleidatana

Revista il·lustrada quinzenal

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Carrer de Cavallers, 20 : Apartat de Correus, 38

Els treballs es publiquen sota la responsabilitat de llurs autors : No es retornen els originals ni s'entaula correspondència sobre ells

L'ATENEU LLEIDATA

EN el número anterior inseríem íntegra la «Memòria» d'Ateneu i aquest sol fet diu abastament com ens és plaent la tasca que se realitzant aquesta entitat; amb tot, però, ens creiem obligats a fer-hi nostre comentari.

La tasca d'Ateneu honora, en primer terme, la ciutat, ja que per la ciutat s'és portada a terme; l'honora i ensens porta un xic d'agror a la insípidesa dels neguits materials de la col·lectivitat.

Lleida té un explot de creixença extraordinari, i la preocupació de les robes que es fan petites, dels carrers insuficients, i de les previsions mal copsades, fa oblidadissa l'ànima que la sosté i que en definitiva l'ha de fer gran o miserable.

Res no excusaria a les actuals generacions, que s'hagués bastit precipitadament una ciutat model·lica des del punt de vista urbanístic, si en ella un contingut espiritual no li dongués fermança i caràcter; si en ella un caliu, o un agre especial no la distingís de tota altra ciutat. Cert és que un poble que ho és tradicionalment, costa molt d'esborrar-se com a tal, millor dit, que no s'esborra per grans que siguin les contingències a que se'l sotmeti; però la ciutadania, més que obra de natura és refinament d'esperit, i aquesta sí que podria rebre batzegades i rerassagaments si hom no cultés d'anar-la servant amb tot l'amor, i amb l'ambició que porta sempre al damunt una actuació gran i ben compresa.

Per ço la tasca d'Ateneu honora i abelleix Lleida; per ço els ateneïstes que la fan possible a desgrat de les innombrables dificultats que forçosament han de rellentir l'actuació, mereixen un reconeixement callat de la ciutat en el seu valor més alt que és la ciutat mateixa, i perquè el sacrifici és pacient i constant, i perquè l'actuació defuig de personalismes i és portada amb amor i ambició, hem de creure que els resultats seran abundosos, i les generacions venidores n'hauran el grat que tothora suposa el trobar-se amb una actuació i amb una continuïtat.

Obra d' enamorats, de romàntics, de reflexius, l'obra de l'Ateneu és enlustrada i digna, i en les planes de la «Memòria» que hem rellegit hi veiem el flameix d'un ideal per la cultura que per si sol ja justificaria la seva vida, si fets i resultats obtinguts no en palesessin la seva necessitat, i el xexy que els hommena.

Felicitem la ciutat i procurem tots flegats que aquest estol de treballadors avui infadigables, procedents de tots els camps i amb els criteris més oposats, no sentin domà defallences al conyugar-se conjuntament en l'obra d'amor a la ciutat que «alendà la constitució d'Ateneu, i ha estat el que ha servat entusiasmes i ha fet possible desplegar activitats que desconecíem». Desitgem, moguts per un sà egoisme, que aquest amor es fassi cada dia més exigent, i que els seus servidors sien cada cop més compresos.

D'aquesta faïss l'obra de conjunt de nostre admirat ateneu tindrà la bella florida que demanen els seus actes dels llurs esforços i sacrificis.

PÀGINES ANTOLÒGIQUES

LLUÍS NICOLAU D'OLWER

Lluís Nicolau d'Olwer és sens dubte dels erudits catalans que més confiança i optimisme ha sabut sembrar i del qual més espera la terra nostrada. Home de treballs múltiples, tot aconseguint i valent el veïem avui amb la llança del periodisme als dits, fent arribar no sols el fruit de les seves investigacions llargues i fetes amb passió, sinó també la fulla voladissa del comentari concís i càlid; heu't ací unes belles mostres d'aquest diàleg que manté amb els lectors amics:

LLIBERTAT I LLIBERTATS

Si els matemàtics ens ho permetessin, diríem que el nostre segle XIX té *noranta* anys: de 1808 a 1898. Els anys anteriors a la invasió napoleònica pertanyen encara al segle XVIII; amb la liquidació colonial entrem al segle XX. D'aquests noranta anys, els seixanta-set primers són de lluites violentes, en l'ordre polític i àdhuc amb l'arma al braç, entre dos bàndols que, tot i transformar-se políticament, sempre són fàcils de reconèixer. La tradició i la revolució han trobat tothora estols d'homes convençuts i abnegats que han sabut arribar al sacrifici de llurs cabals i de llurs vides. Per això és tan apassionadora la història del nostre segle passat i per això es comprèn que els estudis carlins, — ja que les guerres carlines en foren les més agudes crisis, — hagin captivat l'atenció dels investigadors i del públic. Avui el temps passat ha fet ja prou solatge de les passions partidistes, i hom pot discutir amb imparcialitat històrica els homes i els fets d'aquelles. Josep Llord i Pere Coromines han obert el camí. Josep de Bolós no ha tardat a seguir-los, i ara el benemèrit Centre de Lectura de Reus anuncia la publicació de l'obra inèdita d'Antoni Bofarull.

Tot fa pensar, doncs, que aviat estarem prou documentats per a seguir les incidències de la guerra a la nostra muntanya. Caldria també que altres monografies ens fessin conèixer amb més detalls que fins ara, els rebomboris, els aldarulls i les revolucions de ciutat. Caldria sobretot, apart dels fets produïts pels dos moviments, d'estudiar llurs bases ideològiques, formulades o no. Es massa còmode d'etiquetar simplement el nostre tradicionalisme i la nostra revolució dins el corrent general de la història peninsular. Massa còmo-

de i massa imprecís. Caldria recercar com i per què a casa nostra el republicanisme és tot d'una federal, i el tradicionalisme ha d'arribar a la declaració del 16 de juliol de 1872, tota plena de la paraula «llibertats», que vol restablir l'estat legal anterior al decret de Nova Planta. Els fets són importants; les idees, però, que els menen, encara ho són més.

Tanmateix es dona la paradoxa que del 1872 al 1875, per esmentar només la darrera fase, amb la bandera de *la llibertat* els uns i amb la de *les llibertats* els altres, els ciutadans més convençuts i arriscats es combaten amb odi fratricida, preparant així per l'esgotament recíproc, el triomf d'un tercer que venia a sintetitzar la part negativa de llurs programes. «No llibertat, llibertats!» proclamen els uns; «No llibertats, llibertat!» repliquen els altres. Damunt d'ells triomfa el que, si no predica, practica «ni llibertats ni llibertat». I sota aquest signe s'escolen els darrers anys del segle XIX.

¿Per què aquells homes, abans de caure tots vençuts, no saberen o no pogueren donar-se la mà i signar una pau o almenys un armistici i una treva, que els fes de moment si fa no fa tots vencedors i que, sumant la part positiva de llurs programes — «llibertat i llibertats» — allunyés l'enemic comú? ¿Tant els hauria costat de trobar una plataforma comuna? Tanmateix abans en la guerra «dels matiners», hi haurà hagut coincidències torbadores, i més tard la multitud aplaudirà amb entusiasme frenètic l'abragada de Nicolau Salmeron amb el duc de Solferino.

Si la convivència entre uns i altres hagués arribat a establir-se, és segur, perquè la lògica sempre s'obre pas, que els defensors de la

llibertat haurien comprés com la conseqüència lògica de la llibertat són les llibertats i els defensors de les llibertats s'haurien adonat que llur fonament i garantia és la llibertat. Els uns i els altres haurien pervingut al concepte britànic — vital, gairebé fisiològic — de la llibertat, pel qual un socialista anglès de vegades sembla tradicionalista i un conservador sembla revolucionari als ulls de l'home conti-

nental, avesat a les perspectives geomètriques. Ells saben, però, o més ben dit, presenten, allò que el continental massa sovint oblida: que la llibertat individual sense les llibertats col·lectives pot satisfer només els ciutadans d'Utopia, i que les llibertats col·lectives sense la llibertat individual són una cosa tan buida i tan pintoresca com una cavalcada del Niu Guerrer.

« TOCA-HI, SI GOSES »

Es coneguda l'anècdota d'aquell mal actor espanyol d'ara fa un segle. Quan el públic començava de fer-li manifestacions hostils, s'avançava a la boca de l'escenari i mostrant l'uniforme de milícia, que, previsor duia sota el vestit que el seu rol exigia, cridava fins a esgargamellar-se: *Viva la Constitución!* El públic ciutadà, liberal com era, aplaudia amb entusiasme, i l'inici de la xiulada es convertia en formidable ovació. És clar que si el públic hagués estat reaccionari, el mal actor hauria cridat, amb el mateix resultat: *Vivan las cacenas!* La qüestió era engegar una paraula màgica que concentrés l'atenció del públic i convertís en una mena de *tabú* el que havia tingut la sort de pronunciar-la.

Encara no fa molts anys aquesta mena de *tabús* abundaven a casa nostra. En nom d'uns sagrats interessos, que ningú no explicava ben bé que eren, havíem d'assistir, si més no callats, a la proclamació d'un geni a cada cantonada, a la consagració d'un obra transcendental cada setmana, i havíem d'admetre com un nou decàleg el manual del perfecte xoví. Passava davant dels nostres ulls escèptics una cavallada llampant de fantasmes i putxinel·lis que, emmantellats amb un domàs de quatre flames, havien posat en llur escut aquella divisa del duc d'Andorra: *Toca-hi, si goses*. Per respecte a l'escut i a les flames hom no gosava, i així a l'època xarona seguí l'època cofoia.

La guerra gran acabà de destruir el principi, ja prou consentit, que « el pavelló cobreix la mercaderia ». Aquesta antiga màxima del dret internacional ja no és reconeguda. Qualsevol que sigui el pavelló, la investigació és admesa. Aquesta posició, diem-ne crítica, ens plau de veure-la aplicada a tota mena de

problemes. Cal saber la realitat sota les aparences falagueres. Tals hi ha que signen xecs quantiosos i no tenen una malla al banc; tals hi ha que s'escuren les dents i no han dinat; tals hi ha que s'alimenten només d'aperitius. Respectem el pavelló; però en el seu lloc, volciant al vent. Si fa de cortina d'una cambrota de mals endreços, si fa d'estovalles d'una taula de prestigitor, arrenquem-lo d'una revolada. No serà pas cap manca de respecte. El poc respectuós haurà estat qui n'hagi fet tan mal ús.

Hauria de tenir el seu nom i el seu càstig en el codi de la gent honrada aquest ús injustificat, aquest abús de noms, de signes i de conceptes respectables. És una mena d'apropriament de béns comuns, perquè amb quin dret farem servir el prestigi de llurs imponderables per al nostre profit particular? És també una mena de xantage, perquè especula sobre la por a l'escàndol. Cal tanmateix tenir el coratge de sobreposar-s'hi i d'anar al fons de les coses i anomenar cada una amb el seu nom. No hi fa res que en aquesta tasca crítica hi deixem perdudes algunes il·lusions.

Per a actuar cal entusiasme, és cert. L'entusiasme, però, només pot bastir-se damunt l'exacta coneixença de la realitat — ¿quines forces? ¿quins obstacles? Sense això la il·lusió no és entusiasme, és falòrnia, és el veí immediat del desengany, del desencoratjament, del pessimisme.

Malfiem-nos de les aparences, dels sepulcres emblanquinats, dels llops amb pell d'anyell, que diu l'Evangeli. I no fem cas tampoc de les paraules màgiques: « No tots els que em diuen *Senyor, Senyor!*, entraran al regne del cel. »

BALADA A LA NIT CLARA

*Aquest dia que acaba de finí
ha obert la porta a aquesta nit tan clara.
Si la tarda té encisos, més encara
en té la dama que ha portat aci.*

*Dama formosa que mil ulls vigilen
i que es cobreix amb un mantell suau
que tanca sota seu l'amor, la pau,
que al voltant seu eternament oscilen.*

*Ulls de la nit que fiten follament
la misera inconsciència de la terra
queriu i juga esdevenint desferra
sense una queixa ni un petit lament.*

*Oh santa nit que clous en tes parpelles
les misèries i els glavis d'aquest món
—que omplés de pau, de fe i d'amor pregon—
guardant son són amb lluminàries belles.*

*Jo vull lloar, oh nit, ta formosor
—aquesta formosor que ens fa extremi—
i dir-te amb un poema dolç i fi
la gràcia bella del teu resplandor.*

*Nit com cap altra nit; sense misteri
llevés el sol a aquesta nit tan clara
i obres la porta al paradís que ara,
amb tu ha arribat, nit sense misteri!*

MANUEL VALLDEPERES.

DEMOGRAFIA DE LLEIDA

LA COMPOSICIÓ DE LA POBLACIÓ

Les corrents econòmiques i la facilitat de comunicacions han determinat la profunda barreja de la població que s'observa a tot arreu, especialment a les ciutats. Les fronteres polítiques són un gros obstacle a tals barrees però les fronteres nacionals i ètniques, quan no estan reforçades per aquelles, no són suficients a impedir-les. Seria cosa verament interessant l'estudi de la composició de la població d'una ciutat, ja que per ell podríem conèixer amb gran precisió l'àrea de la seva influència i atracció econòmica i fins moral, la que podríem dir-ne àrea de la seva capitalitat, una capitalitat més efectiva que l'administrativa. Podríem també conèixer les direccions d'aquesta influència demogràfica i com a conseqüència quin és el procés de formació de la «etnos» de la ciutat en creixença.

Nosaltres hem tractat de fer aplicar a Lleida, aquest estudi de la població. La primera dificultat amb que hem topat ha estat la deficiència de les estadístiques oficials publicades, la base de les quals és aquesta entitat artificiosa anomenada «provincia», i sobre tot la nul·la garantia d'exactitud que tenen els recensements del Regne.

Ens cal sobretot insistir en aquest darrer extrem, ja que el nostre treball a l'obligar-nos a estudiar les xifres del cens ens ha convençut de la inanitat d'aquest i fins hem estat a punt de renunciar a la nostra tasca davant dels manifestos errors de les estadístiques oficials. Tan sols el cens de 1920 ens

sembla quelcom més aproximat a la realitat, més per intuïció que perquè en tinguem una prova concreta. Vegeu sinó:

Segons el cens de 1900, Lleida tenia 21.432 habitants; en el de 1910, figurava amb 24.531; en el de 1920 es comptaren 38.155 pobladors. Ara bé entre la data d'aquests dos censos darrers van

Fig. 1 — Gràfic de la composició de la població de Lleida.

ocórrer a Lleida 5.660 naixements i 6.672 defuncions (1); per tant pel simple moviment vegetatiu (2) en 1920 Lleida hauria tingut sols 23.519 habitants, amb una disminució de 1.012 respecte 1910. Amb tot presenta un augment de 13.624 que sumats a aquests 1.012, voldria dir

(1) Les xifres de naixements i defuncions poden considerar-se com exactes ja que són poquíssims els cassos no inscrits.

(2) S'entén per tal el producte pel simple joc de les naixences i defuncions, sense tenir en compte l'emigració i immigració.

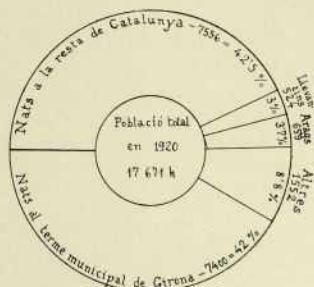

Fig. 2 — Gràfic de la composició de la població de Girona.

que a Lleida han immigrat, és a dir han vingut de fora a viure-hi, durant aquests deu anys 14.636 persones. Aquesta xifra, per ella mateixa no ens semblaria pas absurda, si no fos que en dit cens de 1920 hi ha una secció en la qual es descomposa la població per llocs de naixença dels habitants, i segons ella en dit any vivien a Lleida tan solament 15.458 persones nades fora del terme municipal i descomptant d'aquesta xifra els 14.636 immigrants esmentats, resultaria que en 1910 sols hi havia a la ciutat i terme 822 habitants nats fora dels dits terme i ciutat i això encara suposant que cap lleidatà havia deixat la ciutat en els deu anys. Tan absurda una cosa com l'altra ja que Lleida seria un cas únic en el món de població hermètica. De tot això cal deduir o que les xifres de procedència del cens de 1920 són equivocades o que el cens de 1910 és inexacte i que en dit any Lleida tenia més dels 24.531 habitants censats. Això darrer ens sembla el més probable i cal tenir-ho molt en compte a l'obtenir els nombres relatius a natalitat, nupcialitat i

mortalitat la veritat dels quals depèn directament de la del cens. (1). De tot això se'n treu el fet que no coneixem gaire més detalls sobre la població de moltes ciutats peninsulars que els que es puguin tenir d'una ciutat xinesa, i Lleida és de les que més castigades ha estat per la incúria dels censos.

Fetes aquestes observacions, i considerant relativament acceptable el cens de 1920 estudiarem les dades de composició de població que hi són contingudes advertint que és el primer cens que les conté. Per valorar més exactament els resultats farem una comparació amb altres poblacions semblants, i entre aquestes hem hagut d'escollir forçosament Girona i Tarragona ja que aquestes dades sols s'han publicat de les capitals de província. Farem també alguna referència a Osca i Saragossa, ciutats properes i d'un medi geogràfic semblant.

(1) Aquests nombres relatius s'obtenen establint una proporció per mil entre la xifra anual de naixements, defuncions, etc. i la total d'habitants de la població. Si aquesta és falsa la proporció també ho resulta.

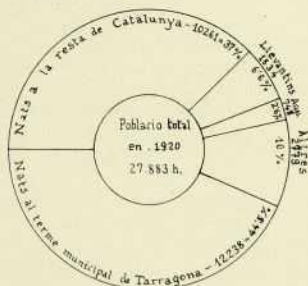

Fig. 3 — Gràfic de la composició de la població de Tarragona.

La figura 1 representa la distribució dels habitants de Lleida per llocs d'origen, així com la 2 i la 3 es refereixen a igual aspecte en relació a Girona i Tarragona respectivament. Ço que primer s'observa és el menor nombre de forasters que proporcionalment existeixen a Lleida, contra el que podria creure, basant-se en el fet del major creixement modern de la ciutat del Segre. En efecte a Lleida veiem que hi han $58'5 \frac{0}{0}$ d'habitants nats a la ciutat (millor dit al terme municipal) mentre que a Tarragona són $44'5 \frac{0}{0}$ i a Girona, ciutat de població gairebé estacionària, sols el $42 \frac{0}{0}$. Creiem que és en causes locals on cal cercar l'explicació d'aquest fet. Respecte a Lleida cal no oblidar que és una població amb un terme extensíssim (d'aprop de 200 km.², unes dues vegades el de Barcelona) i que per tant té una proporció per 100 de població rural considerable, entre la qual venen a establir-se un nombre petit d'immigrants. Així, doncs, si poguéssim considerar sols la població urbana és fàcil que vegéssim créixer fortament la proporció de forasters. L'estudi intern de la procedència dels forasters ens dóna una altra raó d'aquest fenomen. Els immigrants de procedències llunyanes hi són en nombre d'un $17'7 \frac{0}{0}$ o sigui en una proporció més forta que a Girona ($15'5 \frac{0}{0}$) i poc inferior a la de Tarragona ($19'2 \frac{0}{0}$) i són els catalans de fora i de dintre de la « província » els que estan en proporció decididament més feble (Lleida $23'5 \frac{0}{0}$, Girona $42'5 \frac{0}{0}$, Tarragona $37 \frac{0}{0}$). Que ens expliquin això tenim dues causes principals: la feble població general de la província de Lleida i l'augment de riquesa i d'habitants de tot l'Urgell que ha determinat

per una banda que aquesta comarca hagi pogut absorbir en part els emigrants de la regió alta (en clar procés de despoblació) i per altre hagi prestat ella mateixa un nombre d'establerts a Lleida més petit del que es podria suposar. En quant als immigrants de fora la província (ens cal acudir a aquesta divisió artificial per la forma com els totalitza el cens) és un fet que Lleida és la capital de província catalana que menys atracció exerceix sobre els catalans de les altres províncies. Vegeu sinó les xifres: Gironins (de la província) establerts a Lleida (ciutat) $161=0'04 \frac{0}{0}$; lleidatans establerts a Girona $185=1'1 \frac{0}{0}$; tarragonins establerts a Lleida $773=2'1 \frac{0}{0}$; lleidatans establerts a Tarragona $861=3'0 \frac{0}{0}$; barcelonins a Lleida $1210=3'2 \frac{0}{0}$; a Girona $1216=0'8 \frac{0}{0}$; a Tarragona $1210=4'3 \frac{0}{0}$. En tots els cassos encara que de vegades sigui en poc, sempre resulta més feble l'atracció lleidatana. Repetim ací que els nombres proporcionals ja que no els absoluts variarien si poguéssim segregar la població rural de la urbana dintre del terme de Lleida; deuen ésser molt pocs els catalans que vinguin a establir-se a l'horta, quasi tots deuen anar a la ciutat.

Considerant ara els immigrants no catalans, ço que primer s'observa és que mentre a Girona i Tarragona no tenen cap àrea de procedència ben definida, a Lleida hi ha un nucli clar i perfectament delimitat: el dels aragonesos. Cal fer prèviament una advertència que serà útil a explicar-nos unes aparents anomalies que un observador notaria en els nostres gràfics, com per exemple la presència a Girona, tan allunyada materialment i econòmicament d'Aragó, d'aprop de 700 aragonesos; és degut a que

dintre el cens hi ha inclòits els soldats de les guarnicions i aquests a Lleida procedeixen de Galícia, Astúries i algunes províncies castellanones, mentre a Girona són quasi tots aragonesos i a Tarragona de diferents procedències de la « Meseta ».

Els aragonesos a Lleida hi són en nombre de més de 3000 i formen el 8 % de la població. La més gran part, prop de 2400, procedeixen de la província d'Osca, i si poguéssim determinar els orígens per municipis segurament que veuríem que els de les riberes del Cinca són el més influïts per Lleida. Hi ha efectivament una important zona d'Osca, que gravita plenament dintre de la influència directa de Lleida. En

canvi el nombre de lleidatans que s'estableixen a Aragó és molt petit; a la ciutat d'Osca no arriben a haver-hi 100 naturals de la província de Lleida i a la de Saragossa sols 377, mentre que els saragossans establerts a Lleida pugen a 485. Tenim, doncs, que és major la influència de Lleida sobre Saragossa que no la inversa. Fora dels aragonesos les altres procedències presenten xifres més febles i no hi ha cap altra zona d'immigració ben definida.

En un altre article estudiarem els fonaments demogràfics de la natalitat, nupcialitat i mortalitat a Lleida, malgrat les grosses dificultats que abans hem apuntat.

JOSEP DE C. SERRA-RÁFOLS.

L'ART D'AVUI ⁽¹⁾

CAI posar-se davant dels fets nous amb els ulls ben oberts i, sobretot, amb el cor ben obert. És tan difícil comprendre, i sobretot es tan difícil comprendre als que tenim obligació de triar. Vull dir als artistes.

Com artista no puc ésser eclèctic — quan menys no ho puc ésser en el moment de la creació — jo tinc dintre la sang les meves preferències. Estic obligat a tenir les meves preferències.

Però, jo com artista, tinc també la meua set de saber; el meu afany de valoració. El meu gran o petit instint crític. Jo no soc un ésser tancat: no soc un home solitari, sóc també — com tots els altres homes — fill d'un fet còsmic.

Totes les idees han entrat dintre del meu cervell: algunes hi han deixat el seu pòsit i fins potser la seva empremta. Les idees més contradictòries, que no són, a fi de comptes, tan contradictòries com semblen, car totes juntes són caïres que cal plaçar en l'infinit poliedre de la veritat.

Per això malgrat el meu substancial tradicionalisme — potser degut al meu substancial tradicionalisme — jo no puc deixar obrir els meus ulls i el meu cor a tot el que la gran ebullició actual està plasmant o, si es vol, al que intenta plasmar.

El meu dret de tria no hem permet d'ésser ignorant: per a poder escollir necessito saber.

La meua set de sabiduria és infinita; la meua ignorància és infinita.

El Renaixement, la Reforma, els Enciclopedistes, havien desvetllat la nostra desventurada set de ciència. L'Esperit Modern es fonamenta en aquesta set enorme de superar el misteri. Volem arribar a la veritat, però tots els sistemes ens fallen. La nostra mesura humana pot curullar-se de l'essència de la veritat, però sovint és el superflú ço que aconsegueix contenir el nostre juí limitadíssim.

A vegades la nostra set s'apaga amb un acte de fe o amb un acte de pura contemplació. Retornem la pau a l'esperit amb el fet religiós o amb el fet artístic. Sinó podem ex-

(1) Esquid del cursos sobre « Aspectes de l'art contemporani », donat recentment a l'Ateneu.

plicar-nos les coses d'una manera exclusivament racional — sinó volem enterbolir les aigües profundes del misteri amb el nostre xipolleig ignar — no ens podem passar del Mite. Per nosaltres el Mite ja no és una ficció, sinó que és la simple vidència. Podem dir, doncs, sense que ningú s'escandalitzi, que no sabem altres coses que aquelles que ens ensenya de veure la fe?

En els ulls del senyor Joan Maragall, mirant-se les coses d'aquest món amb la pau de Déu hi ha com una plasmació de la virtut de la temperança. Cal temperar la set dels coneixements — dels coneixements que a la fi ensenyen la nostra petitesa — posant una mica Déu en les coses. És el fet artístic.

L'artista té la mateixa set de sabiduria que el filòsof; però en el moment de la creació supera tota la ignorància — que és com dir tota la seva ciència i tot el seu sentit crític — per la vidència.

Posem-nos, doncs, davant dels fets nous, que són vells com l'home, en estat de vidència — que és l'únic estat perfecte per a arribar a la comprensió.

De res ens serviran totes les dades — tota la necessària il·lustració —, sense aquell nostre estat d'innocència científica preconitzat per José Ortega y Gasset quan diu: *Nuestras concepciones más arraigadas, más indubitables, son las más sospechosas. Ellas constituyen nuestros límites, nuestros confines, nuestra prisión*. Cal abans que tot invitar l'esperit a comprendre: cal, per tant, un acte humil·líssim de fe. Sobretot jaquim de prop nostre la indignació i la cridòria.

I també, pobre filosofia, aquella que arribat el moment oportú, no sap pensar com els poetes, com els artistes. No sap a més d'humiliar-se, a més de reflexionar, sentir els fets que vol definir. Ai de la filosofia que no sàpiga arribar a la definició de les coses ajudada, al menys, d'una raó que podríem anomenar lírica, d'una lírica tan continguda com volgueu, però lírica a la fi.

••

Jo, format en les ressonàncies de l'impressionisme en la reacció de Cézanne i en el lleisme dels *fauves*, em fóra ben fàcil d'esdevenir insensible a moltes de les facetes artístiques que es produïren des del Cubisme, si no tin-

gués una certa facilitat — un cert gust — en eixamplar el meu horitzó.

El meu petit domini domèstic — el meu petit pintor que viu dintre meu — fa el seu fet ignorant i assimilat moltes coses, amb la meua raó pura; jo no el puc obligar a maldar en cap sentit. Sempre a la fi ell, terminarà, en tot cas, per donar-vos algunes sorpreses. I desgraciadament que no fos així. El meu petit pintor tria a priori o a posteriori de la meua intel·ligència — no ho sabreu mai. Però la meua intel·ligència també està obligada a no deixar-se tórcer en el meu camí.

Per temperament o per educació — aneu a saber — jo seré inclinat a la pintura-pintòrica del veneçians, dels holandesos, dels espanyols i dels anglesos del XVIII i dels francesos del XIX. Delacroix i Renoir. Això no em dóna dret a desconèixer — fins per a enriqueir a n'aquest meu petit dimoni tan independent — les facetes estètiques allunyades d'aquest cicle de la pintura-pintòrica. Sóc fill a fi de comptes de l'hora. I la meua sensibilitat és ben actual.

No puc desconèixer que neix una plàstica que contradiu el positivisme del XIX. Sé de cert que no puc satisfer la sensibilitat retornant a l'antig, malgrat i que el passat mai s'havia conegut mai tan bé com ara.

No podem, no volem, reproduir el passat amb la pretenciosa indocumentació d'un wincemannià. La terra és pròdiga en troballes, els museus van omplint-se de troços autèntics del passat. Tenim un concepte molt més complex de la història: abracem en una estranya síntesi les valors més heterogènies que ha donat l'humanitat a través de l'espai i del temps. Mai com avui ens ve de gust el fruit de l'arbre de la ciència: mai com ara la seva substància havia estat assaborida amb tan enorme plaer, amb tan enorme dolor. Estem descobrint, per dir-ho d'una manera o altra, la subconsciència de les més antigues civilitzacions; hem sentit la nostàlgia de les races primitives. Més que l'acadèmic equilibri, en l'art grec hi cerquem l'estrany somriure de les *korai* i de les *acroteris*, somriure que s'agermana amb el misteri de l'art Khmer. A n'aquesta hiperestèsia hi hem arribat de reacció en reacció i d'una manera accelerada i alhora sincopada, produint-se facetes estèti-

ques, en apariència contradictòries. Després de l'art simfònic de Gaudí, de Rodin i de Monet — art a la fi malgrat l'enorme lirisme de natura realista — es produeixen obres filles del racionalisme o de l'abstracció mística. A la sonoritat del matis de Wagner la rítmica de Strawinsky. Al colorisme, el linealisme: a les formes complicades, la geometria euclidiana.

Heu's ací aquella llei històrica de la oposició a lo immediat, desplegant tota la seva força en bona part de l'art actual. Ja Martí Luther havia observat que: « l'esperit humà és com un pagès ubriac a cavall que encara no ve d'abalançar-se cap un cantó ja torna a abalançar-se cap a l'altre ».

L'occident sobretot — ja és ben sabut — viu d'aquesta mena d'estabilitat inestable. Però fins aquelles altres cultures de llarga durada com l'egípcia, per exemple, tenen pels que saben conèixer-la a fons, a més de la gran unitat de l'estil, una gran i contradictòria varietat d'accent. L'art de la cort de Tell-el-Amarna, per exemple, no solament sembla trencar la línia aparentment plàcida de la tradició egípcia, sinó que del refinament i expressiionisme herètic viu l'art de la dinastia dinastia, retornat a les formes tradicionals.

L'esperit humà sovint es complau, per la seva mateixa limitació, recercant la veritat, anant d'un cantó a l'altre dels seus límits, car el jui està millor dotat per l'anàlisi que per la síntesi; per això ens acontentem d'una engruna de veritat.

Ací tenim, però, l'acte artístic, que enriqueix la visió dels qui han volgut limitar-la perquè així han cregut fer-la més intensa. Sense la generositat, tanmateix, sense el do; sense la vidència no pot produir-se ni el plaer de la intel·ligència. Així podem comptar entre els qui cultiven per exemple el Purisme a aquells que saben fer néixer la lírica de les coses maquinístiques i aquells que no saben fer altra cosa que un relat teòric deslligat per complet de tot fet creador. La teoria de la pura plàstica, neta de tota expressivitat — la teoria de la inexpressió pura; la teoria que té com ideal fa'la-rea de l'arribar a l'esterilització de tot ço que és anímic i a la higienització absoluta del sensorial, ve un moment que fins en la pura teoria te d'exaltar també el seu lirisme. Aquell lirisme que fa així: Arquitect-

tura; pura creació de l'esperit; matemàtiques de l'esperit. Ni la *standardització*, ni el maquinisme han mort el que no podia matar-se. Els *rapports mathématiques* són ja expressivisme - romanticisme. Romanticisme també en aquest adalderat gest de voler cantar amb retòrica cenyida, la bellesa plàstica del bidet, de la pipa, de la botella i el vas industrial i de la màquina moderna. *Ouenfant* i *Le Corbusier* — i per això jo sé estimar-los — tenen també el seu lirisme.

Però anem ara a l'altre extrem; encarem-nos amb l'exemple d'aquest líric visionarista Wassily Kandinsky. Tampoc ha pogut eliminar de la seva pintura absoluta la plàstica, ni ben bé el record d'unes formes que podríem anomenar empíriques. Quan menys les seves composicions d'una exaltació tota abstracta, cauen sovint en una formulació geomètrica d'esferes, triangles, radis, ondulacions, etc., que malgrat el seu significat anímic, poden medir-se gairebé amb el mateix compàs que Ferdinand Leger composa les seves teles de formes senzillament mecanitzades. Ni el racionalisme fred de Leger ha pogut — sortosament — evitar que damunt de la seva plàstica hi rellesquin motivacions emotives de natura indefinible.

La mística de Haller, de Lehmbruch ha estat expressada d'una manera racional i ni el paganisme formulat per Aristide Maillat pot negar d'una manera massa absoluta el món de les passions.

Ni el desig d'eternitat del gran Constantin Brancusi, ni el de Rudolf Belling, ni el de Alexander Archipenko i menys encara el de Umberto Boccioni es manifesten d'altra manera que amb línies i formes. Aquestes, malgrat tot, dirigint-se a l'esperit sovint el cerquen pel camí de la memòria i a la fi quan els seus traços són més abstractes pertanyen a la geometria de l'espai.

Els mateixos super-realistes negadors teòricament del raciocini, no aconsegueixen fer prevaldre en les seves produccions el subconscient: encara que pintin somniant tenen ulls i mans com els homes eixits de l'acadèmia.

Tanmateix ens trobem davant d'uns fets estètics, els quals malgrat les antinòmies de contingut tenen alguna cosa de comú. No podem desconèixer que fins en l'art que fins fa poc havíem anomenat art representatiu —

pintura, escultura — el joc de pal·lir dels artistes tendeix a destruir o almenys a desvirtuar el naturalisme. L'arquitectura, la pintura, l'escultura i els bells oficis, de fa uns quants anys es complauen jugant formes elementals de la geometria o bé línies de la geometria de l'infinit. L'arquitectura ha esdevingut en alguns casos típics essencialment iconoclasta: s'ha eliminat la flora i la fauna dels bells oficis. En tot cas restaran de les antigues estilitzacions únicament els esquemes, els símbols.

El futurisme, el cubisme, l'expressionisme, el visionarisme i el surrealisme es complau, globalment, allunyant-se de les formes de la natura.

Estem presenciant, en certs sectors, una terrible renaixença de l'iconoclàstia. Una deshumanització de l'art: una negació relativa o absoluta de la realitat òptica. I malgrat tot — deixant apart, com diu Ortega i Gasset, la fauna dels snobs — és innegable que l'art actual és produït amb la mateixa sinceritat de l'art naturalista.

S'ha d'haver viscut una mica entre els núclis avantguardistes — paraula que empro malgrat no plaure'm ni a mi ni a ells — per a tenir absoluta certesa de la bona fe que informa la majoria dels practicants — dels creients — del nou art.

Seria innoble, doncs, situar-nos davant de certs fets de l'art actual amb la *pose* desdenyosa i insultant del que tot ho resol amb dos mots agres: arribisme i agiotisme. No tots els creients de certes modalitats estètiques modernes tenen un *marchand*, un públic d'americans o d'alemanys i un 40 H. P. No tot és fill de les altes i baixes provocades per la borsa de París — Hotel Druot. Ni els mateixos — que amb les noves fórmules han arribat a conquerir fama i fortuna — després dels anys de burles i de bohèmia — poden suggerir ni remotament el qualificatiu de gent immoral.

A tothom se li acut un nom: Picasso. Picasso és l'inquiet, que no explota la fórmula del dia abans: la fórmula que li havia començat de rendir diners. Picasso és esclau del seu gran dimoni familiar — és esclau del seu gran artista — que porta a dintre l'ànima. I si un dia inflammat pels llibres de matemàtiques de Poincaré inventa el Cubisme un altre se n'oblida deixant el seu instint creador lliure

de totes les traves: de les traves del món real i de les traves del món matemàtic. Avui Picasso fa un art absolutament metafísic: troços d'una expressivitat enorme — gairebé d'una enorme musicalitat.

No podem dir que Picasso obri així per impotència tècnica. Picasso sap dibuixar com Ingres, com Rafael, com els Primitius; fins en la seva història de pintor trobem un Picasso germà de Manet, de Degàs i de Toulouse-Lautrec. Picasso sap fer el que vol. És el seu esperit d'aventura, mesclat amb les estranyes impureses del pícaro — si voleu — que fa que aquest home cada instant tirí els daus per a una idea bella.

I no es pot pas dir que Picasso inventés el Cubisme i tot el que després del Cubisme ha inventat, perquè la seva obra més realista no fos personal. Si Picasso està en la seves produccions més o menys realistes curull d'Història de l'Art — si Picasso és un pirata de la Història de l'Art — ho és com únicament ho poden esdevenir els genis: d'una manera personalíssima.

Amb la seva producció més o menys naturalista, Picasso hauria conquerit prou fama: havia conquerit prou fama. Però ell — millor dit el seu dimoni — no estava satisfet. És per a satisfer la seva consciència de pintor que Picasso ha traspassat les fronteres de la pintura representativa, per a atènyer les de la pintura que avui s'anomena pura.

I com el de Picasso hi ha molts altres casos. Costa molt poc dir: « Jo sóc sincer » ja costa molt creure en la sinceritat dels altres.

No volem anar, doncs, per aquests camins; ni per aquells camins del m'agrada o no m'agrada. No és aquesta la nostra feina.

Nosaltres ens trobem amb uns fets estètics, que hem de procurar comprendre. Uns fets estètics que a la fi no es pot ben dir que siguin nous del tot. Aquestes reaccions i contra-reaccions dintre la gran reacció iconoclasta, més o menys atenuades, l'història les registra.

Penseu un moment com a l'art delicat i realista del magdalenià, segueix un art que evoluciona fins als purs símbols: fins els esquemes neolítics i eneolítics. No ens podem explicar únicament aquest fet per un canvi de races: hi ha també un canvi de gust i una evolució ben explícita d'aquest canvi. Fins amb

Part de Micenes i Knosos no ens tornem a trobar a Europa amb un fet veritablement realista. Amb els grecs arcaics, sobretot amb els dòrics, es torna a l'iconoclàstia: aquesta iconoclàstia es torna idealisme que culmina en Fidies i Polignot. Es retorna al naturalisme amb l'hel·lenisme, i amb Roma del temps d'August. Art realment impressionista el dels frescos de Pompeia. El Baix Imperi amb tota l'aportació d'Antioquia, Selencia i Alexandria per una banda i amb l'aportació dels bàrbars per altra retorna als purs símbols — al geometrisme — que va dels relleus de l'arc de Constantí, dels retrats pintats a l'encaústica dels tahuts egipcis a la pintura cristiana de les Catacumbes i als icons espiritualíssims del Sinaí i d'ací a l'art de Bizanci. Occident reforma aviat amb la seva línia vital els esquemes espirituals de l'art oriental cristià; les miniatures carolíngies són un *avant goût* del naturalisme de Leonardo i Miquel Angel. Darrera la renaixença que encara és la natura sotmesa a l'estil i la natura

com un diccionari — barroquisme de la pintura de Velázquez i Rembrandt.

Darrera l'esponjament de Watteau i Frago les seqüetats davidianes. Darrera de David els Corot, els de Barbizon, Courbet, Delacroix i l'Impressionisme. A la fi el caucasi de la Natura, l'allunyament de la Natura. Primer Seurat i Cezanne: rítmics i estàtics. Després, els que s'allunyen de la naturalesa.

Com van Gogh que la torna flama viva i amb ell Munch. El Cubisme destructor de les imatges, el purisme reconstrucció de llur símbol plàstic, en els països germànics i eslaus l'exaltació de la vida interior continguda en pocs contorns. Època d'espiritualisme, època iconoclàstica. Lluny de Grècia i de Roma, les formes es geometritzen, es mecanitzen. La sang, la vitalitat fugen s'esmunyen de les noves imatges sovint plenes de realitat interior.

RAFAEL BENET.

NOTES FOLKLÒRIQUES D'URGELL

LES RONDDES

BELL costum, d'altre temps, característic dels pobles d'Urgell i fins de la Segarra.

Les rondes s'efectuaven en les vetlles de dissabtes de tot l'any. La colla de ronda cantava acompanyada d'una guitarra i ferrets. Un iniciava el cant i al segon vers s'hi ajuntaven tots. La corranda que iniciava la ronda era composta amb el primer vers següent:

Les cançons ja estan dictades

La corrande es començava a cantar a la casa veïna de l'al·ludida i finia després d'haver passat l'altra del costat. Ningú dels que s'endevinaven interessats sortia a fora de la casa, per veure la ronda.

Hi havia secció de ronda que durava dues i tres hores.

Les cançons eren d'anònims autors, àdhuc les fetes exclusivament restava inconegut el nom del compositor, confonent-se, doncs, amb l'idea de cosa creada del poble i pel poble.

Amb les cançons s'endevinava la intenció dels qui rondaven, mostrant els sentiments del cor.

Prou són expressives les que parlen de la situació d'enamoraments.

Van unes de mostra:

Una barca pel riu baixa
qui la pogués agafar,
al bell mig hi va una noia
qui li pogués dar la mà.

Si jo fos cordonet
cordonet de ta cotilla,
veuria les intencions
que tens al cor, Maria.

Una vida, dues vides,
quantes vides teniu vós?
Vós teniu la meua vida
i la vida de tots dos.

Roseret de dotze fulles
de quaranta nou colors:
de dotze hores que hi ha al dia
onze estic pensant en vós.

A ta mare ho tinc de dir
que és dona considerada,
si me'n vol pagà els treballs
del temps que t'he festejat.

De les Madalenes vinc
confessat i combregat.
M'han donat per penitència
que hauria d'ésser casat.

La composició senzilla i vulgar es
popularitzà en compondre corrandes va-
riants en castellà i bilingües, com les que
segueixen:

A totes les portes canto
a la teva dissimulo
perquè ta mare no *digó*
a la *cuadrilla* va el *tuno*.

Canta *compañero* canta
canta tu que jo no en sé,
per això vinc a la ronda
per veure si n'aprendré.

Quando paso por tu calle
de la manta en *fai granera*.
Eso es garbo de *fadri*
festejando a una doncella.

Que els de la ronda eren molt oportuns en certes cantades ho podem mostrar, puix la persona a qui ens dirigírem per al nostre comés i ens dictà mantes

cançons ens digué: que un dissabte arribà al poble després d'uns anys que n'era fora i al sentir la ronda, la curiositat la portà a veure-la passar sortint a la finestra, tingué d'oïr-se la següent cançó:

Quitate de la ventana
que me privas el cantar,
éntrate un poquito adentro
que bien me puedes escuchar

També hi havia corrandes anomenant pobles:

Si voleu que us les *digó*
les quatre ciutats del món,
Mollerusa, Fondarella,
Miralcamp i Sidamón.

Alguna vegada la rivalitat del jovent, havia fet dues colles, disposant-se uns a destorbar els plans dels altres. Heus-ací una que demostra amb quina intenció es cantava:

Esta noche ha de salir
guitarra y pandero nuevo,
y el que lo quiera romper
que se confiese primero.

Fatals desenllaços de rondes havien resultat més d'una vegada, tenint d'intervenir les autoritats per motius de batusses, algunes sagnants.

Totes les cançons de ronda eren mormolades en els llavis de quitxalla, jovent i comares; en les tasques del camp; els quefers de casa. La musa del poble es popularitzava. Avui l'ambient dels nostres temps ha exultat el conreu de les rondes confonent-les amb els costums perduts, i que de molt bells en tenia nostre poble.

JOSEP FONT I SOLSONA.

N'HI HA DE FRESCOS!...

ERA el matí d'un dissabte del mes d'octubre. Malgrat el ventet fresquívol que bufava, els raigs del sol encara duïen escalfors estiuenques. Els ocellets refilaven alegroïament sota la volta blava del cel i passaven amb grans voliors fent espetegar les ales.

Els captaires de la vila, com és costum en moltes poblacions catalanes, començaven de fer el vol per les cases *abonades*, per tal de cobrar la seva *setmanada*.

Es bonic de veure aquesta corrua de captaires. N'hi ha d'alts i prims, de grassonets i petitons; uns duen un bastó a la mà per tal d'ajudar la seva coixera, d'altres es posen davant els ulls unes ulleres fumades, i fins n'hi ha que llueixen damunt la testa un barret atrotinat, arreplegat qui sap on...

Entre ells, però, sempre n'hi ha un, amic de la gatzara i humorista per naturalesa, els acudits del qual són la rialla dels altres. I aquest, en la colla de captaires que esmentem, era «El Tranquil», com l'anomenaven els seus companys de *fadigues*; i val a dir que de bona veritat ho era. Heus-ací quina en va fer un dia:

No sé per quina malaltia, féu llit vuit setmanes a l'hospital. Aquell dissabte ja s'havia reintegrat a la colla i era el primer dia que passava a fer la capta. En arribar a la primera casa d'on plovia almoïna, es va posar a la cua de captaires, i quan li tocà el torn, l'encarregat de pagar la *setmanada* li allargà la moneda de coure de consuetud.

—Això em doneu?—féu el nostre heroi tot enutjat i amb cara de prunes agres.

—Ail, ail! Doncs què voleu?...

—Es que jo he estat vuit setmanes a l'hospital i me les haurieu d'abonar...

—Bo! Bé sou prou trempat vós, ara! Per què no venieu?... Potser us penseu que hem de passar llista.

Aleshores el tranquil captaire, donant-se importància i guaitant els altres per damunt l'espatlla, digué amb to despectiu:

—Ah, sí! No me les voleu pagar, oi? Doncs... *busqueu-se pobre!*...

I marxà tot decidit i altívol, satisfet de la seva gesta.

Els seus companys encara riuen ara.

ANTONI VIRGILI.

PER tal de commemorar com cal la diada de Cap d'Any, el número vinent de VIDA LLEIDATANA serà extraordinari, i contindrà treballs al·lusius a Nadal, Cap d'Any i Reis, encarregats a bons escriptors de Catalunya.

Sortirà a primers d'any.

Podreu adquirir-lo arreu a 1 pesseta.

A precís de l'amic Batista i Roca, i creient de molta utilitat el fet que la nostra joventut manifesti les seves inquietuds per tal d'arribar a saber com veu els problemes de la vida en els seus múltiples aspectes, reproduïrem ací les respostes que rebem al qüestionari que publiquem més avall. Hem de recomanar, però, als qui contestin el qüestionari, ho fassin amb la major brevetat possible, puix per l'extensió de nostra revista, ens varem obligats a no poder destinar a les respostes un espai superior a dues pàgines. Llegiu ací:

LES ENQUESTES A LA JOVENTUT

S'ha establert el qüestionari adreçat a l'actual joventut catalana amb el fi de conèixer el seu estat d'esperit o de plantejar en el d'alguns determinats problemes vitals en els quals potser no han pensat mai encara. Amb aquesta enquesta hom convidà a la joventut catalana dels diversos estaments — de la universitària a l'obra — a explorar-se ella mateixa, a reflexionar seriosament sobre alguns punts essencials en la vida de l'individu i de les col·lectivitats.

QÜESTIONARI

I. — ¿Esteu satisfet de la instrucció i educació que us donaren? En cas afirmatiu digueu per què i quins són els vostres coneixements o qualitats personals que a elles atribuiu i que més us satisfan. En cas negatiu, digueu per què, i quins coneixements o qualitats són els que creieu que major manca us fan i que més desitjarieu posseir.

II. — ¿Quins autors i quins llibres de la literatura universal (novel·la, poesia, teatre, de viatges, d'aventures, etc.) preferiu, i per què?

Dels homes que en tots els rams de l'activitat humana han actuat al món, durant els darrers quinze anys, ¿quins són, per ordre de preferència, els tres que més admireu, i per què?

III. — ¿Quina és l'afició (d'estudi o treball, artística, esportiva, d'esplai, etc.) que domina en la major part dels joves? ¿Quins són llurs ideals per a la vida pròpia i la de la col·lectivitat? Els ideals i les aficions ¿es reforcen mútuament o es destorben?

¿Quina importància creieu que tenen els valors morals (religió, castedat, justícia, dignitat pròpia, compliment del deure, heroïsme,

etc.) en la vida individual i col·lectiva de la vostra generació?

IV. — ¿Què creieu que predomina: la inhibició davant dels problemes, o l'atacar-los per a resoldre'ls? En llur activitat, ¿què prefereixen els joves avui: l'acció individual o l'acció amb solidaritat i disciplina?

V. — ¿Què penseu dels problemes socials? ¿Quin interès sentiu pels homes i els problemes d'una classe social diferent de la vostra?

VI. — ¿Quin interès sentiu per la vida internacional? Davant els partidaris dels nacionalismes estatals o dels propugnadors de l'internacionalisme (Estats Units d'Europa, Pan-Europa, internacional socialista) ¿quina és la vostra actitud i la del jovent d'avui? ¿Què penseu de la Societat de Nacions? ¿Quin judici us mereix la guerra? ¿Es condemnable en totes les ocasions?

VII. — ¿Quin concepte mereixen a la vostra generació, les generacions anteriors? ¿Quin concepte us mereix la vostra mateixa generació? ¿Quina creieu que ha d'ésser la missió actual de la joventut?

VIII. — ¿Quines altres observacions us suggereix l'estat actual de la joventut?

NOTICIARI

CULTURALS. — L'activitat cultural d'aquests dies ha estat intensíssima a Lleida; a l'Ateneu té lloc, el curs de 4 lliçons a càrrec del pintor i crític Rafael Benet; la conferència d'En Joan Puig i Pujades, sobre el tema « La glòria sorda d'Ignasi Iglésies »; l'exposició interessantíssima d'Adolf Fargnoli i altra de fotografies amb demostracions de revelat i fixat a plena llum; també a l'Ateneu i en col·laboració de l'Acadèmia Mercantil, tenen lloc dos conferències d'organització comptable a càrrec d'En Josep Gardó, sobre « Aspecte legal i pràctica dels sistemes moderns d'organització comptable », i de Rafael Bori sobre « Els sistemes de classificació i arxiu en l'oficina moderna »; l'Associació de Comptables anuncia per al vinent dia 16 la conferència d'Andreu Bausili, sobre el suggestiu i actual tema « Les oscil·lacions de la pesseta »; l'Ateneu dona a conèixer la « Memòria » del curs anterior, i el benemèrit Centre Excursionista s'instal·la en el seu nou local social del « Círcol Mercantil ».

SARDANES. — Durant aquesta quinzena el Foment de la Sardana ens ha obsequiat amb dues audicions i en té a més una d'anunciada per al diumenge, dia 16.

HOSTES. — Ha visitat nostra ciutat el Professor de Paleografia de la Universitat de Ohio (E. E. U. U.) Dr. Rodney P. Robinson. Una comissió d'Ateneu amb el seu President, anà a saludar-lo oferint-se i acompanyant-lo per tot.

També l'arquitecte especialista en construcció de jardins i deixeble predilecte del gran Forestier, En Nicolau M.ª Rubió ha estat a Lleida cridat per l'Alcaldia, a l'objecte d'estudiar sobre el terreny l'arranjament dels Camps Elisis.

NATALICI. — En Terrafeta, el bon amic qui roman a València ens fa sabedora la naixença del fill Oscar, tercer de la colla que alegra sa llar. L'enhorabona.

L'EXPOSICIÓ DE PREMSA. — Per les noves arribades fins a nosaltres, l'Exposició de premsa que prepara l'Ateneu, esdevindrà un acte d'extraordinària importància, puix els lleidatans

s'esforcen a aportar exemplars rars que donen fe de la vitalitat ciutadana en el present segle.

SUSPENSIO. — Amb viva contrarietat ens hem assabentat de la suspensió del volgut col·lega manresà « El Pla de Bagés ».

Excusem manifestar el nostre desig de veure ben aviat aixecada la suspensió.

TERCER VOLUM. — Amb el present número, VIDA LLEIDATANA dona per completat el volum III de la seva col·lecció, comprant tots els números apareguts en l'any 1928. Així, doncs, el volum III comprendrà del número 41 al 61, formant, en total, un llibre de 460 pàgines, en les quals el lector hi trobarà reflectit el nostre amor a la ciutat estimada i l'afany que ens emmena a fer-la més i més gran en tots els ordres de la vida, però d'una manera especial a eixamplar el seu medi cultural.

LA NAVI. — El nocturn rotatiu barceloní, navega actualment amb ruta a una independència ampla, per a aconseguir la qual ha obert una subscripció per tal de muntar una impremta pròpia. Celebreu arribi a bon port en aquesta valenta empresa.

JOAN MARAGALL. — Els establiments Maragall, de Barcelona, anuncia la publicació de les obres completes de Joan Maragall.

En tant celebrem aquesta nova, esperem la seva realització, que serà un fort esdeveniment per a les lletres nostrades i facilitarà el coneixement d'una de les millors mentalitats que ha tingut la nostra terra.

OC. — Altre esdeveniment literari, i no pas de poca importància és la transformació del vell quinzenal tolosense « Oc » en setmanari portaveu de les cultures dels països d'Oc i de Catalunya. Per mitjà d'aquesta transformació, Catalunya veu eixamplar-se les seves fronteres, a la vegada que els germans de Tolosa penetraran amb la seva valuosa cultura a l'ànima catalana.

Cal, entre tots, ajudar la tasca d'aquests bons companys del migdia de França, puix tant com a ells, a nosaltres interessa aquest intercanvi cultural.